

JEL Classification: D6, M1, O1, O3

Олена КУЗЬМЕНКО

*к.е.н., доцент, доцент кафедри бізнес-економіки та підприємництва,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Дмитро ЗИМЕН*

*Здобувач 1 курсу магістерського рівня ВО ОП "Інноваційне підприємництво та
цифрове лідерство", факультет економіки та управління
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,*

Olena KUZMENKO

*PhD in Economics, Associate Professor, Department of Business Economics and
Entrepreneurship,
Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman
kuzmenko.olena@kneu.edu.ua*

Dmitry ZIMEN

*1st year master's degree student of the Higher Educational Institution "Innovative
Entrepreneurship and Digital Leadership", Faculty of Economics and Management
Kyiv National Economic University named after Vadym Getman,
zimendmitro7@gmail.com*

УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР УСПІХУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА

RESOURCE MANAGEMENT AS A KEY FACTOR IN THE SUCCESS OF INNOVATION ENTERPRISE

Анотація. У роботі досліджено теоретичні та практичні аспекти управління ресурсами на інноваційних підприємствах. Проаналізовано сучасні підходи до інновацій в управлінні ресурсами, визначено їх сутність та роль у підвищенні ефективності підприємств. Визначено особливості управління ресурсами в інноваційному середовищі, розглянуто основні види ресурсів, що використовуються інноваційними підприємствами, та їх вплив на інноваційний процес.

Ключові слова: управління ресурсами, інноваційне підприємство, інновації, ефективність, конкурентоспроможність, стратегічне планування.

Abstract. This paper examines the theoretical and practical aspects of resource management in innovative enterprises. Modern approaches to innovation in resource management are analyzed, their essence and role in enhancing enterprise efficiency are determined. The specifics of resource management in an innovative environment are identified, and the main types of resources used by innovative enterprises and their impact on the innovation process are examined.

Keywords: resource management, innovative enterprise, innovation, efficiency, competitiveness, strategic planning.

Сучасна наукова думка щодо управління ресурсами на інноваційних підприємствах характеризується міждисциплінарним підходом, що поєднує концепції менеджменту, економіки, інформаційних технологій та екології. Ключовим аспектом є визнання інновацій як стратегічного інструменту для підвищення ефективності використання ресурсів, забезпечення сталого розвитку та досягнення конкурентних переваг [4].

Аналіз сучасного стану наукової думки з питань управління ресурсами на інноваційних підприємствах варто розпочати з визначення сутності «ресурси». Поняття «ресурси» є надзвичайно широким, охоплюючи все, що може бути використане для досягнення певних цілей. Вони є основою як для функціонування економіки, так і для повсякденного життя, а також складають матеріальну базу для виробництва [3].

У межах підприємницької діяльності ресурси — це сукупність матеріальних, фінансових, трудових, інформаційних та нематеріальних активів, які використовуються для організації та ведення бізнесу з метою отримання прибутку. Управління ж ними являє собою процес планування, організації, мотивації та контролю використання ресурсів для досягнення цілей організації.

Розуміння сутності інновацій дозволяє розробити більш ефективні стратегії управління ресурсами, які враховують специфіку інноваційного процесу. Інновацій ж сьогодні виконують важливу функцію економіки — функцію створення змін. Це дає можливість сприймати їх як основу для розвитку підприємств і, як вкрай важливий елемент внутрішньої структури організацій. Будучи одним із основних факторів, що впливають на перетворення в соціально-економічних системах, їх структуру, ресурси також визначають швидкість, розміри економічних процесів та викликаних ними структурних змін [1].

Поняття «інновація» походить від латинського слова «innovatio», що в перекладі означає «зміна» або «оновлення». В широкому розумінні цього слова, під терміном «інновації» розуміють використання різних нових технологій і нововведень, до яких можуть входити нові види продуктів або послуг, новітні рішення в галузі виробничого, комерційного та адміністративного характеру з одержання прибутку [6]. Однак, даний термін має безліч інших різних значень, які безпосередньо залежать від контексту.

Українська дослідниця Т. Лівощко, визначає інновації, як нововведення, які були доведені до стадії комерційного використання і пропозиції на ринку у вигляді нового продукту. Справжня новизна продукту має прямий зв'язок зі збільшенням економічного ефекту з його використання [5].

Також можемо розглянути, що під терміном інновації розуміють закордонні експерти. Дослідник S. Maital під поняттям інновації розуміє створення нового способу робити щось, незалежно від цього, чи є новий продукт конкретним чи абстрактним [10]. Мається на увазі, що інновацією може бути, як і новий продукт, так і будь-який виробничий процес.

Отже, можемо побачити, що визначення інновації позначають приблизно те саме, як в різних формулюваннях, так і в різних країнах.

Інновації виникають під час процесу здійснення наукових досліджень та розробок, які ставлять за мету поліпшення процесів виробничої діяльності, економічних, правових та соціальних відносин у галузі науки, культури, освіти, в інших сферах діяльності [2].

Інновація вважається здійсненою в тому випадку, коли її впровадження на ринок або у виробничий процес вже відбулося. Але слід відрізнити інновацію від традиційних несуттєвих змін, які являють собою лише незначні технічні або зовнішні зміни в продуктах або процесах і при цьому не вносять змін до його конструктивного виконання [8].

Інноваційне підприємство, на відміну від традиційного, діє в умовах високої невизначеності та ризику. Успіх його діяльності залежить не лише від генерації нових ідей, але й від ефективного управління ресурсами, необхідних для їх реалізації. Управління ресурсами в інноваційному середовищі має свої особливості, що обумовлені специфікою інноваційного процесу. Адже даний процес вимагає залучення різноманітних ресурсів. При цьому, потреба в них може змінюватися на різних етапах інноваційного циклу. Серед ресурсів, що використовуються інноваційними підприємствами варто виділити [9]:

- фінансові ресурси, які необхідні для фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, придбання обладнання, матеріалів, оплати праці персоналу тощо;

- матеріальні ресурси, що включають сировину, матеріали, обладнання, необхідні для виробництва інноваційної продукції;

- людські ресурси, які є ключовим фактором успіху інноваційного підприємства. Сюди відносяться висококваліфіковані фахівці, здатні генерувати та реалізовувати нові ідеї;
- інформаційні ресурси, які включають науково-технічну інформацію, дані про ринок, конкурентів, споживачів;
- технологічні ресурси, що включають патенти, ліцензії, ноу-хау, необхідні для розробки та впровадження інновацій.

Варто зауважити й те, що інноваційні проекти часто характеризуються високим рівнем ризику, що ускладнює прогнозування потреб у ресурсах та їх ефективне використання. Тому інноваційні підприємства повинні бути гнучкими та адаптивними, щоб швидко реагувати на зміни ринкового середовища та технологічні прориви. Це вимагає від них здатності швидко перерозподіляти ресурси між проектами та напрямками діяльності.

Враховуючи дані особливості, процес управління ресурсами в інноваційному середовищі передбачає [7]:

- стратегічне планування ресурсів, під час якого здійснюється визначення довгострокових потреб у ресурсах, виходячи з цілей та стратегії інноваційного розвитку підприємства;
- оперативне управління ресурсами, що передбачає забезпечення своєчасного та ефективного використання ресурсів на всіх етапах інноваційного процесу;
- контроль та оцінка ефективності використання ресурсів, розробка за потреби коригувальних заходів;
- виявлення, оцінка та мінімізація ризиків, пов'язаних з використанням ресурсів в інноваційній діяльності.

Отже, ефективне управління ресурсами на інноваційних підприємствах є ключовим фактором їхнього успіху. Проте даний процес вимагає міждисциплінарного підходу та гнучкості у плануванні, організації та контролі використання матеріальних, фінансових, людських, інформаційних та технологічних ресурсів. Ефективне управління ресурсами дозволяє: скоротити терміни розробки та впровадження інновацій; підвищити якість інноваційної продукції; знизити витрати на інноваційну діяльність; підвищити конкурентоспроможність підприємства; забезпечити сталий розвиток підприємства.

Література

1. Безус, А. М. (2018). Роль інноваційного розвитку у стійкості підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*, (8), 22–25.
2. Джеджула, В.В., Єпіфанова, І.Ю., & Цвик, О.Г. (2017). Інноваційна діяльність як чинник конкурентоспроможності підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*, (4), 5-8.
3. Іванюта, П.В., & Лугівська О.П. (2010). Управління ресурсами та витратами: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 320 с.
4. Імперативи розвитку підприємництва в контексті інноваційної економіки : монографія / [Колектив авторів] ; За заг.ред. К.А. Андрющенко, М.П. Сагайдака. Київ: вид-во ДУІТ, 2019. 272 с. ISBN 978-617-7449-03-3.
5. Лівощко, Т.В. (2016). Інновації та інноваційна політика підприємства: принципи формування та механізми реалізації. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*, (6), 118-123
6. Поліщук, О.О. (2018) Сутність поняття «інноваційна діяльність» як соціально-економічної категорії. *Економічний вісник Донбасу*, (3(21)), 169-171.
7. Полозова, Т. В. (2015). Інноваційна діяльність підприємства та економічна сутність інноваційного процесу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: "Економіка і менеджмент"*. Одеса, (12), 161-164.
8. Терешко, Ю. В. (2016). Економічне обґрунтування інноваційних рішень : навч. посіб. Одеса: ОНАЗ, 116 с.

9. Чорна, М.В., & Глухова, С.В. (2012). Стратегічні напрями інноваційної діяльності. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*, (1(1)), 210–216.
10. Maital, S. (2016). *Innovation Management: Strategies, Concepts and Tools for Growth and Profit*. Sage s Pvt., 584 p.

References

1. Bezus, A. M. (2018). The role of innovative development in the sustainability of an enterprise. *Investments: practice and experience*, (8), 22–25.
2. Dzhedzhula, V.V., Yepifanova, I.Yu., & Tsvyk, O.G. (2017). Innovative activity as a factor of enterprise competitiveness. *Investments: practice and experience*, (4), 5-8.
3. Ivanyuta, P.V., & Luhivska O.P. (2010). *Resource and cost management: a manual*. Kyiv: Center for Educational Literature, 320 p.
4. Imperatives of entrepreneurship development in the context of innovative economy: monograph / [Team of authors]; Edited by K.A. Andryushchenko, M.P. Sahaidak. Kyiv: Publishing House of DUIT, 2019. 272 p. ISBN 978-617-7449-03-3.
5. Livoshko, T.V. (2016). Innovation and innovation policy of the enterprise: principles of formation and mechanisms of implementation. *Economic Bulletin of the Zaporizhzhia State Engineering Academy*, (6), 118-123
6. Polishchuk, O.O. (2018) The essence of the concept of "innovative activity" as a socio-economic category. *Economic Bulletin of Donbas*, (3(21)), 169-171.
7. Polozova, T. V. (2015). Innovative activity of the enterprise and the economic essence of the innovation process. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: "Economics and Management"*. Odesa, (12), 161-164.
8. Tereshko, Y. V. (2016). *Economic justification of innovative solutions: teaching. manual*. Odesa: ONAZ, 116 p.
9. Chorna, M.V., & Glukhova, S.V. (2012). Strategic directions of innovation activity. *Economic strategy and prospects for the development of the trade and services sector*, (1(1)), 210–216.
10. Maital, S. (2016). *Innovation Management: Strategies, Concepts and Tools for Growth and Profit*. Sage s Pvt., 584 p.